

УДК 74.535.6:17.022

КОЛЬОРОЗНАВСТВО ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПЕРУКАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА

САВІЦЬКА Олена

Київський національний університет культури і мистецтв, Україна
e.savitskaya1@gmail.com

Проаналізована необхідність вивчення дисципліни «кольорознавство» як основи сучасної творчої практики при підготовці фахівців з перукарського мистецтва; розглянуто методи та підходи до вивчення кольору, що ґрунтуються на спільній міждисциплінарній платформі.

Ключові слова: кольорознавство, колір, перукарське мистецтво, дизайн зачіски, образ.

ВСТУП

Значне місце в дослідженнях сучасного дизайну належить кольору. Зокрема у перукарському мистецтві колір є важливим, а подекуди і визначальним елементом створення образу, адже колір волосся є одним із його головних виражальних засобів, наділених важливою інформативністю. У пошуках вичерпної характеристики образу, майстер вдається до створення колористичного рішення, залучає різноманітні засоби кольорової обробки волосся, змінює та урізноманітнює методики його фарбування. При цьому, «точку відліку» завдає виявлений дослідженнями сучасних науковців колористичний тип людини, який виявляється на основі її особистого природного колориту – відтінку шкіри, кольору очей, вродженого тону волосся.

Для побудови композиції зачіски, має значення маса кольору, правила розташування та розподілу кольору в композиції, а також теорія оптичних ілюзій, адже колір та форма є вирішальними не лише для створення об'єму зачіски, а, й, за потребою, для корекції обличчя, що в результаті дозволяє досягнути цілісного, позитивного, естетично привабливого образу, стилю в цілому.

Відтак, на кінцевий результат дизайнерського моделювання діють чистота та яскравість кольору, розподіл кольорів, урахування оптичних ілюзій, гармонійні кольорові поєднання, контрастні акценти, співвідношення кольору з площиною/площинами та об'ємом/об'ємами. Сучасний дизайн використовує також декоративні можливості кольору для підкреслення нюансів стрижки, її форми, об'єму, рухомості. Звідси походять проектні завдання та творчі рішення дизайнера-перукаря у підборі кольорів. При цьому, в одному випадку застосування кольору має на меті лише прикладні завдання, то і в

інших - створення креативного авангардного образу, самовиразу людини, підкреслення її індивідуальності.

Практичне виконання поставлених завдань, що постійно виникають перед дизайнером зачіски, передбачає оволодіння низкою специфічних знань, тісно пов'язаних між собою: з одного боку гігієнічно-фізичних основ щодо стану волосся, з іншого – теорії кольору, кольорознавства, що разом дозволяє отримати бажаний результат.

Кольорознавство як наукова дисципліна представляє складну систему знань та достатньо довгу історію вивчення, адже охоплює дослідження кольору цілою низкою фундаментальних наук – фізики та оптики, хімії та біології, психології, соціології, філософії, культурології, мистецтвознавства. В сучасних умовах кольорознавство тягнє до кола мистецтвознавчих наук, про що свідчать публікації останніх десятиліть. Так, історія кольору розглянута зарубіжними авторами – Гевіном Евансом та Мішелем Пастуро у досить масштабних розгорнутих працях. Щоправда, робота Г. Еванса, який є журналістом, не ставить наукових завдань, хоча побудована на широкому фактологічному матеріалі [4]. Науковий аналіз кольору пропонує М. Пастуро, завідувач кафедри історії західної символіки у Практичній школі вищої освіти Сорбонни, який є автором чотирьох книг з семантики кольору, його осмисленню історії кольору в європейській культурі з точки зору соціальних, моральних, релігійних, художніх цінностей, а також перспективи використання [3]. Зокрема книга, присвячена синьому кольору є особливо актуальною у 2020 р., адже синій оголошено Інститутом Пантона головним кольором року [1]. Серед українських дослідників питання кольору у дизайні розглянула С. Лубянська, підкресливши його цілеспрямовану дію в художньому проектуванні зачіски [2].

В цілому, кількість публікацій, присвячених кольорознавству у дизайні зачіски, залишається незначною, що актуалізує дану тему на сучасному етапі.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є виявити сучасні підходи до використання кольорознавства як наукової основи у дизайні зачіски при підготовці фахівців з перукарського мистецтва.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Колір, який домінує у сприйнятті інформації та відчуттів людини, розглядали в функціональному, фізіологічному, психологічному, конструктивному, естетичному аспектах; у дизайні він втілюється у практиці створення середовища, ландшафту, меблів, одягу, аксесуарів, зачіски, де колірні рішення є органічною частиною. Особливо важливим є вивчення кольорознавства як науки про природу світла та кольору, зокрема історії вивчення кольорів, що дає уявлення про поширення даного знання на різні сфери людської діяльності, в тому числі перукарському мистецтві.

Вивчення кольору зазнало декілька етапів свого розвитку, що мав стадії: 1. переднаукового підходу, 2. наукового пізнання у різних «приватних областях», 3. створення наукових систем.

Як конкретний вид знань кольорознавство має значну історію. Перші спроби осмислити колір як явище вміщують праці античних філософів – Демокрита, Евкліда, Аристотеля, Платона (V–IV ст. до н.е.). Однак фундамент науки про колір був закладений лише у XVII ст. англійським фізиком І.Ньютоном, який переніс суб'єктивне сприйняття яскравості та кольору на об'єктивну мову числа, міри, фізичного закону. Ньютон вперше розташував спектральні кольори у формі кола із семи частин.

На відміну до Ньютона німецький поет Й. Гете наполягав на впливі різноманітних колірних рішень на психоемоційний стан людини. Його підтримав живописець Ф. О. Рунге, який запропонував систему розташування кольорів в об'ємній кулеподібній формі, що мало значення для кольорової перспективи.

У XVIII ст. досліди із колірними променями здійснив англійський фізик Т. Юнг, засновник хвильової теорії світла, а у XIX ст. шотландський вчений Дж. Максвелл, автор адитивної теорії утворення кольору, що узагальнило теоретичні висновки та практичні досліди багатьох фізиків, що надалі реалізувало принцип колориметра.

Попри низку важливих відкриттів, до середини XIX ст. наукові погляди та теорії щодо кольору залишалися розрізненими знаннями. Вирішенням протиріч стало відкриття німецького фізика та фізіолога Г. Гельмгольца, праці якого поклали основу для наукового обґрунтування результатів різного роду змішування, запропонувавши такі характеристики кольору як колірний тон, насиченість та яскравість. Важливий внесок у розвиток кольорознавства у XIX ст. вніс німецький фізіолог та фізик Е. Герінг, який розмежовував вчення про колір на фізичну, фізіологічну та психологічну області, російський академік С. Вавілов, який у XX ст. вивчав явище люмінесценції, німецький фізик та хімік В. Оствальд, родоначальник сучасної кольориметрії, німецький фізик та метеоролог В. Бецольт, який запропонував кольорову систему, звернуту до практики декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, здійснив розподіл кольорів на декоративні ряди та колірні триади на основі трьох базових кольорів – червоного, жовтого та синього.

У XX ст. мистецтвознавчий контекст кольорознавства був скоректований у роботах Й. Іттена, швейцарського дизайнера, художника і теоретика, який змінив о уявлення про колір як про універсальний засіб творчості. Ідеї Іттена позначилися на діяльності багатьох художників, архітекторів та дизайнерів XX–XXI ст. До проблеми кольору також звернувся В. Кандинський – живописець і провідний теоретик абстракціонізму, який розглядав колір як елемент художньої мови, в тому числі у співвідношенні до форми, лінії, точки, площини. Суголосні В. Кандинському ідеї висловив німецький дослідник

Г. Цойгнер, який проаналізував розвиток вчення про колір в його історичних етапах, довів значення стандартизації кольорів для практичної роботи.

Теоретичні узагальнення всіх доступних відомостей про колір у ХХ ст. були підсумовані французьким вченим Ж. Агостоном, який звернувся до питань термінології кольорознавства, методик визначення кольору в стандартній колориметричній системі Міжнародної комісії по освітленню (МКО), графіки МКО.

Оригінальну наукову версію про колір запропонував О. Зайцев, який представив колірну гармонію як узгодженість відтінків кольору, похідну від співзвучності, рівноваги, пропорційності у живописі, що має відповідні аналоги і в дизайні. Історію науки про колір, його загальнокультурний зміст розглянуто також Л. Мироновою.

ВИСНОВКИ

Кольорознавство як вид знання має значну історію розвитку, носить еволюційний характер і охоплює значне коло дисциплін, що поєднують різні засоби, методи та підходи до явищ кольору, створюючи платформу міждисциплінарного підходу до зазначеної проблематики. Вивчення кольорознавства сприятиме виявленню особливостей та тенденцій розвитку цієї галузі знань, формує уявлення про рівень сучасного наукового осмислення даної проблематики, а також у дизайні зачіски в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інститут кольору Pantone визначив наймодніші кольори 2020 року. URL: https://24tv.ua/design/institut_koloru_pantone_viznachiv_naymodni_shi_kolori_2020_roku_n1202940 (дата звернення 20.02.2020).
2. Лубянська С.П. Дизайн зачіски. Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2010. 216 с.
3. Пастуро М. Синий: история цвета. URL: <http://flibusta.site/b/492641> (дата звернення 28.02.2020).
4. Эванс Г. История цвета. Как краски изменили мир. URL: https://7books.ru/book_autor/gevin-yevans/ (дата звернення 27.02.2020)

SAVITSKA O.

COLORING AS A COMPONENT OF TRAINING OF HAIRSTYLE DESIGNERS

The necessity of studying the discipline of "color studies" as the basis of modern creative practice in the preparation of specialists in hairdressing is analyzed; methods and approaches to color learning based on a common interdisciplinary platform are discussed.

Key words: coloring, color, hairdressing, hairstyle design, image.